

ข้อเสนอแนวคิด/วิธีการเพื่อพัฒนางานหรือปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

การพัฒนาศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดทำแผนปฏิบัติการ
เพื่อลดและขจัดมลพิษ

นางสาวชญวรรณ นนทพุท
นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ
ตำแหน่งเลขที่ 409 ส่วนแผนสิ่งแวดล้อม
สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 16 (สงขลา)

เสนอขอประเมินเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการพิเศษ
ตำแหน่งเลขที่ 409 ส่วนแผนสิ่งแวดล้อม
สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 16 (สงขลา)
สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ปีงบประมาณ 2559

การพัฒนาศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดทำแผนปฏิบัติการ
เพื่อลดและขจัดมลพิษ

นางสาวธฤชวรรณ นนทพุทธ
นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ
ตำแหน่งเลขที่ 409 ส่วนแผนสิ่งแวดล้อม
สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 16 (สงขลา)

เสนอขอประเมินเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการพิเศษ
ตำแหน่งเลขที่ 409 ส่วนแผนสิ่งแวดล้อม
สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 16 (สงขลา)
สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
ปีงบประมาณ 2559

ก

คำนำ

เอกสารข้อเสนอแนวคิด/วิธีการเพื่อพัฒนางานหรือปรับปรุงงาน
ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เรื่อง การพัฒนาศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ในการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษ ฉบับนี้เป็นของ นางสาวชญวรรณ
นนทพุท นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ ตำแหน่งเลขที่ 409 ส่วนแผนสิ่งแวดล้อม
สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 16 (สงขลา) สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม จัดทำขึ้นเพื่อประกอบการขอประเมินเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง
นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการพิเศษ ตำแหน่งเลขที่ 409 ส่วนแผนสิ่งแวดล้อม
สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 16 (สงขลา) สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม

นางสาวชญวรรณ นนทพุท

นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ ตำแหน่งเลขที่ 409

สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 16 (สงขลา)

สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ก

คำนำ

เอกสารข้อเสนอแนวคิด/วิธีการเพื่อพัฒนางานหรือปรับปรุงงาน
ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เรื่อง การพัฒนาศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ในการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษ ฉบับนี้เป็นของ นางสาวชญวรรณ
นนทพุท นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ ตำแหน่งเลขที่ 409 ส่วนแผนสิ่งแวดล้อม
สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 16 (สงขลา) สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม จัดทำขึ้นเพื่อประกอบการขอประเมินเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง
นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการพิเศษ ตำแหน่งเลขที่ 409 ส่วนแผนสิ่งแวดล้อม
สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 16 (สงขลา) สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม

นางสาวชญวรรณ นนทพุท

นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ ตำแหน่งเลขที่ 409

สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 16 (สงขลา)

สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๖

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญภาพประกอบ	ค
หลักการและเหตุผล	1
บทวิเคราะห์/แนวคิด/ข้อเสนอ	2
ผลที่คาดว่าจะได้รับ	10
ตัวชี้วัดความสำเร็จ	10

สารบัญภาพประกอบ

ภาพ	หน้า
1 กรอบแนวคิดการดำเนินงานในการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อลด และขจัดมลพิษ	11
2 แนวทางการพัฒนาศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดทำ แผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษ	12

ข้อเสนอแนวคิด/วิธีการเพื่อพัฒนางานหรือปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

เรื่อง การพัฒนาศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษ

หลักการและเหตุผล

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 กำหนดให้มีการควบคุมมลพิษ 2 ส่วนหลัก คือ (1) ควบคุมมลพิษที่แหล่งกำเนิด เป็นรายแห่ง โดยการตรวจสอบ ควบคุมและบังคับใช้กฎหมายให้แหล่งกำเนิดระบายมลพิษให้เป็นไปตามมาตรฐานการควบคุมมลพิษที่กำหนดก่อนระบายลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะหรือออกสู่สิ่งแวดล้อม และ (2) ประกาศเป็นเขตควบคุมมลพิษ สำหรับพื้นที่ที่มีปัญหามลพิษ ซึ่งมีแนวโน้มที่จะร้ายแรงถึงขนาดเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนหรืออาจก่อให้เกิดผลกระทบเสียหายต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติจึงได้ประกาศเขตควบคุมมลพิษ จำนวน 18 พื้นที่ใน 13 จังหวัด เมื่อปี 2535 โดยต้องการให้มีการจัดการมลพิษในลักษณะพิเศษ กล่าวคือ มีการแก้ไขปัญหาในภาพรวม โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้จัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษ เพื่อกำหนดมาตรการที่เหมาะสมและจำเป็นสำหรับการลดและขจัดมลพิษ เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้รู้ปัญหามลพิษของพื้นที่เป็นอย่างดี

ในช่วงแรกของการประกาศเขตควบคุมมลพิษ กรมควบคุมมลพิษมีบทบาทหลักในการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษ เนื่องจากโครงสร้างองค์กรท้องถิ่นยังขาดหน่วยงานเฉพาะที่รับผิดชอบเรื่องการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ในระยะต่อมา กรมควบคุมมลพิษได้ลดบทบาทลง โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษในพื้นที่ แต่ยังคงความต่อเนื่องเมื่อมีการปรับโครงสร้างส่วนราชการเป็นกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และมีสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด กรมควบคุมมลพิษจึงประสานและผลักดันสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดให้มีการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษ โดยมีการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัด

มลพิษในภาพรวมของจังหวัดจำนวน 2 ฉบับ คือ แผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษ ปี 2551-2554 และปี 2555-2559

จากการดำเนินงานลดและขจัดมลพิษในเขตควบคุมมลพิษที่ผ่านมา ของกรมควบคุมมลพิษ พบว่า หลายพื้นที่ยังมีปัญหามลพิษ บางพื้นที่แม้ว่าปัญหามลพิษ ลดลง แต่คุณภาพสิ่งแวดล้อมยังไม่อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่กำหนด บางพื้นที่มลพิษที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน โดยตรง

บทวิเคราะห์/แนวคิด/ข้อเสนอ

จากการประเมินเขตควบคุมมลพิษจำนวน 18 พื้นที่ ใน 13 จังหวัด ในปีงบประมาณ 2557 ซึ่งประกอบด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งสิ้น 426 แห่ง พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษ มีเพียงร้อยละ 39.20 โดยการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษส่วนใหญ่ ดำเนินการ โดยสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีโครงการตามแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษ มีเพียงร้อยละ 46.68 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการกำหนดผู้รับผิดชอบการดำเนินงานด้านมลพิษ อย่างชัดเจน มีเพียงร้อยละ 33.77 และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการจัดสรร งบประมาณเพื่อใช้ในการจัดการมลพิษ มีเพียงร้อยละ 38.27 ส่งผลให้การดำเนินงาน แก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมไม่ครอบคลุมสาเหตุของปัญหามลพิษในพื้นที่นั้นๆ ทำให้ ไม่สามารถแก้ไขปัญหามลพิษในพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรม

กรมควบคุมมลพิษได้จำแนกพื้นที่เขตควบคุมมลพิษออกเป็น 3 กลุ่มตามสภาพ พื้นที่ ดังนี้

1. กลุ่มพื้นที่พิเศษ ได้แก่ พื้นที่ที่ปัญหามลพิษมีความชัดเจน และมีลักษณะเฉพาะ มีปัญหามลพิษด้านอากาศเป็นปัญหาหลัก ได้แก่ 1) ต.หน้าพระลาน อ.เฉลิมพระเกียรติ จ.สระบุรี และ 2) ต.มาบตาพุด ต.ห้วยโป่ง ต.เนินพระ ต.ทับมา ต.มาบข่า อ.นิคมพัฒนา และ ต.บ้านฉาง อ.บ้านฉาง จ.ระยอง ให้ความสำคัญ กับการจัดการมลพิษที่แหล่งกำเนิด

2. กลุ่มพื้นที่ท่องเที่ยวชายทะเล ได้แก่ พื้นที่ที่ประสบปัญหามลพิษ เนื่องจากการประกอบกิจการ โรงแรม อาคารชุด ร้านอาหารชายทะเล แหล่งชุมชน ที่ขยายตัวเนื่องจากการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 1) เมืองพัทยา จ.ชลบุรี 2) อ.ท่าช้าง อ.ชะอำ อ.บ้านแหลม และ อ.เมือง จ.เพชรบุรี 3) อ.หัวหิน และ อ.ปราณบุรี จ.ประจวบคีรีขันธ์ 4) จังหวัดภูเก็ต 5) หมู่เกาะพีพี จังหวัดกระบี่ และ 6) อ.หาดใหญ่ และ อ.เมือง จ.สงขลา ให้ความสำคัญกับการจัดการน้ำเสียและขยะมูลฝอยไม่ให้เกิดผลกระทบต่อการท่องเที่ยว

3. กลุ่มจังหวัดปริมณฑล ได้แก่ จ.นครปฐม จ.สมุทรสาคร จ.นนทบุรี จ.ปทุมธานี และ จ.สมุทรปราการ เป็นพื้นที่ที่ประกาศเขตควบคุมมลพิษครอบคลุม ทั้งจังหวัด แต่พบว่าสถานการณ์มลพิษบางด้านไม่ได้ร้ายแรงทั้งจังหวัด การแก้ไขปัญหา จึงกำหนดพื้นที่เป้าหมายเฉพาะพื้นที่ที่มีปัญหามลพิษรุนแรง และกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาตามสาเหตุของปัญหาในพื้นที่เป้าหมาย

สถานการณ์ปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เขตควบคุมมลพิษ ตามประเด็น ที่ได้มีการประกาศเป็นเขตควบคุมมลพิษ ได้แก่

1. ปัญหามลพิษขยะมูลฝอย ส่วนใหญ่ได้รับการจัดการให้มีการกำจัด อย่างถูกหลักสุขาภิบาล สืบเนื่องจาก Roadmap การจัดการขยะมูลฝอย แต่ประชาชน ยังขาดจิตสำนึกในการลด คัดแยก และนำขยะมูลฝอยมาใช้ประโยชน์ และการจัดการ ของเสียอันตรายชุมชนยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

2. ปัญหาน้ำเสีย พบว่า แม้หลายพื้นที่มีระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสีย แต่การรวบรวมน้ำเสียเข้าระบบยังไม่เต็มประสิทธิภาพ และไม่ครอบคลุมทั้งพื้นที่ ที่มีปัญหาน้ำเสีย และบางพื้นที่ยังไม่มียังไม่มีระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสีย ทำให้น้ำเสีย ที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่ถูกระบายลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะ

3. ปัญหาคุณภาพอากาศ แม้ว่าหลายพื้นที่มีคุณภาพอากาศ อยู่ในค่ามาตรฐานที่กำหนด พื้นที่ที่มีปัญหาคุณภาพอากาศเป็นปัญหาหลัก มีการดำเนินการตามมาตรการในการควบคุมและแก้ไขปัญหาหลักตามมติ คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ แต่ปัญหาคุณภาพอากาศก็ยังคงมีอยู่

เขตควบคุมมลพิษในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 16 มี 1 จังหวัด คือ จังหวัดสงขลา จำนวน 2 พื้นที่ คือ อำเภอเมืองสงขลา และอำเภอหาดใหญ่ มีรายละเอียดดังนี้

1. เขตควบคุมมลพิษอำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา ประกอบด้วยองค์ประกอบส่วนท้องถิ่นจำนวน 6 แห่ง ถูกประกาศเป็นเขตควบคุมมลพิษเมื่อวันที่ 10 กันยายน 2535 ในประเด็นปัญหาน้ำเสียและปัญหาขยะมูลฝอย หลังการประกาศเขตควบคุมมลพิษ ได้มีการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียเทศบาลนครสงขลา แต่ระบบรวบรวมน้ำเสียยังไม่ครอบคลุมพื้นที่เขตเทศบาลนครสงขลา และพื้นที่อำเภอเมืองน้ำเสียจากเมืองสงขลาและองค์ประกอบส่วนท้องถิ่นใกล้เคียงยังคงถูกปล่อยลงคลองลำโรง ซึ่งไหลลงสู่ทะเลสาบสงขลา อำเภอเมืองสงขลา มีระบบกำจัดขยะมูลฝอยที่ถูกหลักสุขาภิบาล 1 แห่ง คือ ระบบกำจัดขยะมูลฝอยเทศบาลนครสงขลา รวบรวมขยะมูลฝอยจากเทศบาลนครสงขลา และองค์ประกอบส่วนท้องถิ่นอื่นทั้งในเขตอำเภอเมืองสงขลาและอำเภอใกล้เคียง ขยะมูลฝอยในพื้นที่อำเภอเมืองสงขลา ได้รับการกำจัดอย่างถูกหลักสุขาภิบาลร้อยละ 100 โดยองค์ประกอบส่วนท้องถิ่นทุกแห่งในอำเภอเมืองสงขลา นำขยะมูลฝอย

ไปกำจัด ณ ระบบกำจัดขยะมูลฝอยแบบถูกหลักสุขาภิบาลเทศบาลนครสงขลา

จากการประเมินผลสำเร็จพื้นที่เขตควบคุมมลพิษอำเภอเมืองสงขลา เมื่อเดือนพฤษภาคม 2557 พบว่า คุณภาพน้ำในพื้นที่อำเภอเมืองสงขลา มีคุณภาพน้ำดีขึ้น และปริมาณขยะมูลฝอยได้รับการกำจัดอย่างถูกหลักสุขาภิบาลเพิ่มขึ้น โดยมีขยะมูลฝอยเข้าระบบประมาณวันละ 185 ตัน อย่างไรก็ตาม ระบบรวบรวมน้ำเสียของเทศบาลนครสงขลา ยังไม่ครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมดของเทศบาล อีกทั้งยังมีศักยภาพพอที่จะรองรับน้ำเสียจากองค์ประกอบส่วนท้องถิ่นใกล้เคียงซึ่งยังไม่ได้มีการรวบรวมน้ำเสียเข้าสู่ระบบบำบัดน้ำเสีย ทำให้การทำงานของระบบบำบัดน้ำเสียยังไม่เต็มประสิทธิภาพตามที่ออกแบบไว้ ทั้งนี้ เทศบาลนครสงขลา ได้มีการศึกษาความเหมาะสมเพื่อก่อสร้างระบบรวบรวมน้ำเสียให้ครอบคลุมพื้นที่ เพื่อให้ปริมาณน้ำเสียได้รับการบำบัดมากที่สุด

2. เขตควบคุมมลพิษอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ประกอบด้วยองค์ประกอบส่วนท้องถิ่นจำนวน 15 แห่ง ถูกประกาศเป็นเขตควบคุมมลพิษเมื่อวันที่ 10

กันยายน 2535 ในประเด็นปัญหาน้ำเสีย ปัญหาขยะมูลฝอย ระดับเสียง และฝุ่นละออง หลังการประกาศเขตควบคุมมลพิษได้มีการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียเทศบาลนครหาดใหญ่ แต่ระบบรวบรวมน้ำเสียยังไม่ครอบคลุมพื้นที่เขตเทศบาลนครหาดใหญ่ และพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ น้ำเสียจากตัวเมืองหาดใหญ่และองค์ประกอบส่วนท้องถิ่นใกล้เคียงยังคงถูกปล่อยลงคลองอู่ตะเภาและลำคลองสาขา ซึ่งไหลลงสู่ทะเลสาบสงขลา อำเภอหาดใหญ่ มีระบบกำจัดขยะมูลฝอยที่ถูกหลักสุขาภิบาล 2 แห่ง คือ ระบบกำจัดขยะมูลฝอยเทศบาลนครหาดใหญ่ และระบบกำจัดขยะมูลฝอยเทศบาลเมืองบ้านพรุ ขยะมูลฝอยในพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ได้รับการกำจัดอย่างถูกหลักสุขาภิบาลร้อยละ 80

อำเภอหาดใหญ่ มีสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศและเสียง จำนวน 1 สถานี ภายในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ คุณภาพอากาศและเสียงไม่เกินค่ามาตรฐานที่กำหนด ยกเว้นช่วงที่มีหมอกควันข้ามแดนที่มีค่าฝุ่นละอองขนาดเล็กเกินค่ามาตรฐาน

จากการประเมินผลสำเร็จพื้นที่เขตควบคุมมลพิษอำเภอหาดใหญ่ เมื่อเดือนพฤษภาคม 2557 พบว่า คุณภาพน้ำในพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ มีคุณภาพน้ำดีขึ้น และปริมาณขยะมูลฝอยได้รับการกำจัดอย่างถูกหลักสุขาภิบาลเพิ่มขึ้น โดยมีขยะมูลฝอยเข้าสู่ระบบรวมประมาณวันละ 427 ตัน อย่างไรก็ตาม ระบบรวบรวมน้ำเสียของเทศบาลนครหาดใหญ่ยังไม่ครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมดของเทศบาล อีกทั้งยังมีศักยภาพพอที่จะรองรับน้ำเสียจากองค์ประกอบส่วนท้องถิ่นใกล้เคียงซึ่งยังไม่ได้มีการรวบรวมน้ำเสียเข้าสู่ระบบบำบัดน้ำเสีย ทำให้การทำงานของระบบบำบัดน้ำเสียยังไม่เต็มประสิทธิภาพตามที่ออกแบบไว้ ทั้งนี้ เทศบาลนครหาดใหญ่ ได้มีการศึกษาความเหมาะสมเพื่อก่อสร้างระบบรวบรวมน้ำเสียให้ครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมดของเทศบาล

มาตรา 60 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 กำหนดให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นในท้องที่ที่ได้ประกาศกำหนดให้เป็นเขตควบคุมมลพิษจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษเสนอต่อผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อรวบรวมไว้ในแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด เสนอต่อสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในการขอรับการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินโครงการ ซึ่งโครงการในพื้นที่

เขตควบคุมมลพิษเป็นโครงการที่จะได้รับการให้ความสำคัญเร่งด่วนในการพิจารณาจัดลำดับความสำคัญของโครงการ

การพัฒนาศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษ เป็นการเสริมสร้างสมรรถนะของบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษ โดยมีกรอบแนวคิดคือ

1. การดำเนินงานในระดับนโยบาย

1.1 สร้างกลไกการประสานงานและเชื่อมโยงการดำเนินงานระดับนโยบายและระดับพื้นที่ โดยเสนอให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติแต่งตั้งคณะอนุกรรมการอำนวยการพิจารณาการจัดการมลพิษในเขตควบคุมมลพิษ มีปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นประธาน คณะอนุกรรมการฯ มีหน้าที่สนับสนุนและแก้ไขปัญหาเชิงนโยบายเกี่ยวกับการดำเนินงานในเขตควบคุมมลพิษ และคณะอนุกรรมการกำกับดูแลและติดตามผลการดำเนินงานพื้นที่เขตควบคุมมลพิษ ทั้ง 13 จังหวัด ทำหน้าที่กำหนดมาตรการและแผนงาน/โครงการเพื่อแก้ไขปัญหามลพิษในเขตควบคุมมลพิษ กำกับการดำเนินงาน ติดตามประเมินผล เพื่อบูรณาการการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน

1.2 ขับเคลื่อนการดำเนินงานในพื้นที่เขตควบคุมมลพิษ

โดยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้มอบนโยบายการขับเคลื่อนการดำเนินงานในพื้นที่เขตควบคุมมลพิษให้กับผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตควบคุมมลพิษ

1.3 ถ่ายทอดนโยบายและแนวทางการดำเนินงานในพื้นที่เขตควบคุมมลพิษแก่เจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ

1.4 ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่เขตควบคุมมลพิษ มอบหมายหน้าที่รับผิดชอบให้กับเจ้าหน้าที่ในการดำเนินงานเพื่อการจัดการมลพิษในพื้นที่อย่างชัดเจน โดยการจัดตั้งคณะทำงานการจัดการมลพิษในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.5 คณะอนุกรรมการกำกับดูแลและติดตามผลการดำเนินงานในพื้นที่ เขตควบคุมมลพิษ ซึ่งมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน รายงานข้อมูลสถานการณ์มลพิษ ในพื้นที่เขตควบคุมมลพิษ ความก้าวหน้าการดำเนินงานแก้ไขปัญหาเขตควบคุมมลพิษ พร้อมทั้งปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหา เสนอต่อ คณะอนุกรรมการอำนวยการพิจารณาการจัดการมลพิษในเขตควบคุมมลพิษ เพื่อนำเสนอต่อคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ โดยกำหนดวาระการประชุม อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เพื่อให้มีการกำกับ ควบคุม และแก้ไขปัญหามลพิษในพื้นที่ เขตควบคุมมลพิษอย่างต่อเนื่อง

2. การดำเนินงานในระดับปฏิบัติ

2.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประชาสัมพันธ์เชิงรุกสถานการณ์ สิ่งแวดล้อมในพื้นที่ ความสำคัญของการเป็นพื้นที่เขตควบคุมมลพิษ แนวทาง การดำเนินการแก้ไขปัญหา ตลอดจนผลการดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหามลพิษ ให้ทุกภาคส่วนรับทราบผ่านช่องทางการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลาย เช่น วิทยุกระจายเสียง เว็บไซต์/เฟสบุ๊คขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ป้ายประชาสัมพันธ์ เป็นต้น เพื่อให้เกิดการรับรู้ถึงปัญหามลพิษในพื้นที่

2.2 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการแก้ไขปัญหาและ การจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม เปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการรับรู้ ปัญหา การวางแผนแก้ไขปัญหา การดำเนินการแก้ไขปัญหา การติดตามประเมินผล ตลอดจนการให้ข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานแก้ไขปัญหามลพิษในพื้นที่

2.3 พัฒนาศักยภาพบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษ โดยการอบรมให้ความรู้ ให้ข้อเสนอแนะทางวิชาการ ในประเด็นต่างๆ ดังนี้

1) แนวทางการดำเนินงานในพื้นที่เขตควบคุมมลพิษ โดยการมอบนโยบายจากผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งการสนับสนุน ทางวิชาการจากสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคและสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด

2) การจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษ ในรูปแบบของคณะทำงานรายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งประกอบด้วย ผู้รับผิดชอบหลักที่ได้รับมอบหมาย เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ภาคเอกชน และภาคประชาชน โดยมีนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นประธาน มีกระบวนการดังนี้

2.1) การสำรวจเก็บข้อมูลของแหล่งกำเนิดมลพิษ พร้อมจัดทำบัญชีรายละเอียดของแหล่งกำเนิด ได้แก่ สภาพทั่วไปของพื้นที่ ข้อมูลแหล่งกำเนิดมลพิษ สถานการณ์มลพิษ ผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการดำเนินการแก้ไขปัญหของหน่วยงานที่มีอยู่

2.2) การวิเคราะห์และประเมินสภาพปัญหามลพิษ โดยการศึกษา วิเคราะห์ลักษณะและสาเหตุของปัญหา ทั้งด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม และการบริหารจัดการ โดยพิจารณากลุ่มบุคคลที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาเหล่านั้น และแนวโน้มผลกระทบของปัญหาในระยะยาว รวมทั้งเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหา เพื่อสามารถจัดลำดับความสำคัญของแต่ละปัญหา และสามารถตัดสินใจเลือกกลุ่มเป้าหมายที่จะดำเนินการแก้ไขได้อย่างชัดเจน

2.3) สรุปสถานการณ์ปัญหามลพิษ กำหนดพื้นที่ดำเนินการ และแนวทางแก้ไขปัญหา โดยแสดงถึงเงื่อนไข มาตรการ หรือปัจจัยสำคัญของการดำเนินการ และควรมีความชัดเจน เฉพาะเจาะจงและสามารถนำไปปฏิบัติได้

3) การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา โดยพิจารณาจากสถานการณ์ปัญหามลพิษ พื้นที่ดำเนินการ ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากปัญหา ความเร่งด่วนในการแก้ไขปัญหา เพื่อนำไปสู่การพิจารณาจัดทำแผนงาน/โครงการต่อไป

4) การเขียนแผนงาน/โครงการ ให้มีความสอดคล้องกับสภาพปัญหา สามารถดำเนินการได้ และสามารถแก้ไขปัญหามลพิษในพื้นที่ได้อย่างแท้จริง

5) การควบคุม กำกับ ดูแลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ เพื่อลดและขจัดมลพิษ เพื่อให้สอดคล้องและเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

6) การติดตามและประเมินผล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องมีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษ หรือติดตามผลการดำเนินงานของแผนงาน/โครงการที่ได้กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการฯ เพื่อนำไปสู่การทบทวนและปรับปรุงแผนปฏิบัติการฯ ต่อไป

2.4 เจ้าพนักงานท้องถิ่นนำแผนปฏิบัติการลดและขจัดมลพิษ ในเขตควบคุมมลพิษเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อรวมไว้ในแผนปฏิบัติการ เพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด เพื่อเสนอขอความเห็นชอบต่อคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

2.5 การดำเนินการตามแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษ ในเขตควบคุมมลพิษ

1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการจัดทำโครงการ/กิจกรรมตามที่ปรากฏในแผนปฏิบัติการฯ ทั้งนี้ แผนงาน/โครงการ หรือกิจกรรม ต้องมีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาในพื้นที่ โดยครอบคลุมแผนงาน 5 ด้าน ได้แก่ 1) แผนการควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิด 2) แผนการจัดการระบบจัดการมลพิษ 3) แผนการจัดเก็บรายได้ระบบ 4) แผนการติดตามตรวจสอบและควบคุมการปล่อยทิ้งน้ำเสียและของเสียอย่างอื่นจากแหล่งกำเนิดมลพิษ และ 5) แผนการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อป้องกันและปราบปรามการละเมิด และฝ่าฝืนกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมมลพิษ

2) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรพิจารณาจัดองค์กร บุคลากรรองรับภารกิจตามแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษ และพิจารณาฐานะทางการเงิน การคลังและความสามารถในการบริหารค่าใช้จ่ายในการดำเนินโครงการต่างๆ ในอนาคต เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ

2.6 คณะทำงานการจัดการมลพิษในพื้นที่ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดทำรายงานสถานการณ์มลพิษในพื้นที่ การดำเนินการตามแผนลดและขจัดมลพิษ การดำเนินการจัดการปัญหามลพิษ ปัญหา/อุปสรรค รวมทั้งข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาเสนอต่อคณะกรรมการกำกับดูแลและติดตามผลการดำเนินงานพื้นที่เขตควบคุมมลพิษ เพื่อพิจารณาและนำเสนอต่อคณะกรรมการอำนวยการพิจารณา

การจัดการมลพิษในเขตควบคุมมลพิษและเสนอต่อคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติต่อไป

3. กลไกการติดตามประเมินผล

3.1 ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานในพื้นที่เขตควบคุมมลพิษ โดยคณะอนุกรรมการจัดการมลพิษในเขตควบคุมมลพิษ ซึ่งมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน และมีหน่วยงานรับผิดชอบหลักในการติดตามประเมินผลแผนปฏิบัติการเพื่อการลดและขจัดมลพิษในระดับพื้นที่ คือ สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคร่วมกับสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด โดยมีกรมควบคุมมลพิษกำกับ การดำเนินงานในการติดตามประเมินผลและประมวลผลการประเมินในภาพรวมของประเทศ

3.2 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่เขตควบคุมมลพิษนำผลจากการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการลดและขจัดมลพิษ มาทบทวนและปรับปรุงแผนปฏิบัติการฯ ตามข้อเสนอแนะ เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการฯ อย่างเป็นรูปธรรมและสามารถแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เขตควบคุมมลพิษ ได้อย่างยั่งยืน

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- (1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่เขตควบคุมมลพิษมีแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษ เพื่อใช้ในการดำเนินงานในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในพื้นที่
- (2) สามารถนำมาตรการ/แผนงาน/โครงการที่กำหนดในแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษไปปฏิบัติ โดยสอดคล้องกับสถานการณ์ปัญหาในพื้นที่
- (3) การบริหารจัดการพื้นที่เขตควบคุมมลพิษมีประสิทธิภาพ และสามารถแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรม

ตัวชี้วัดความสำเร็จ

ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ

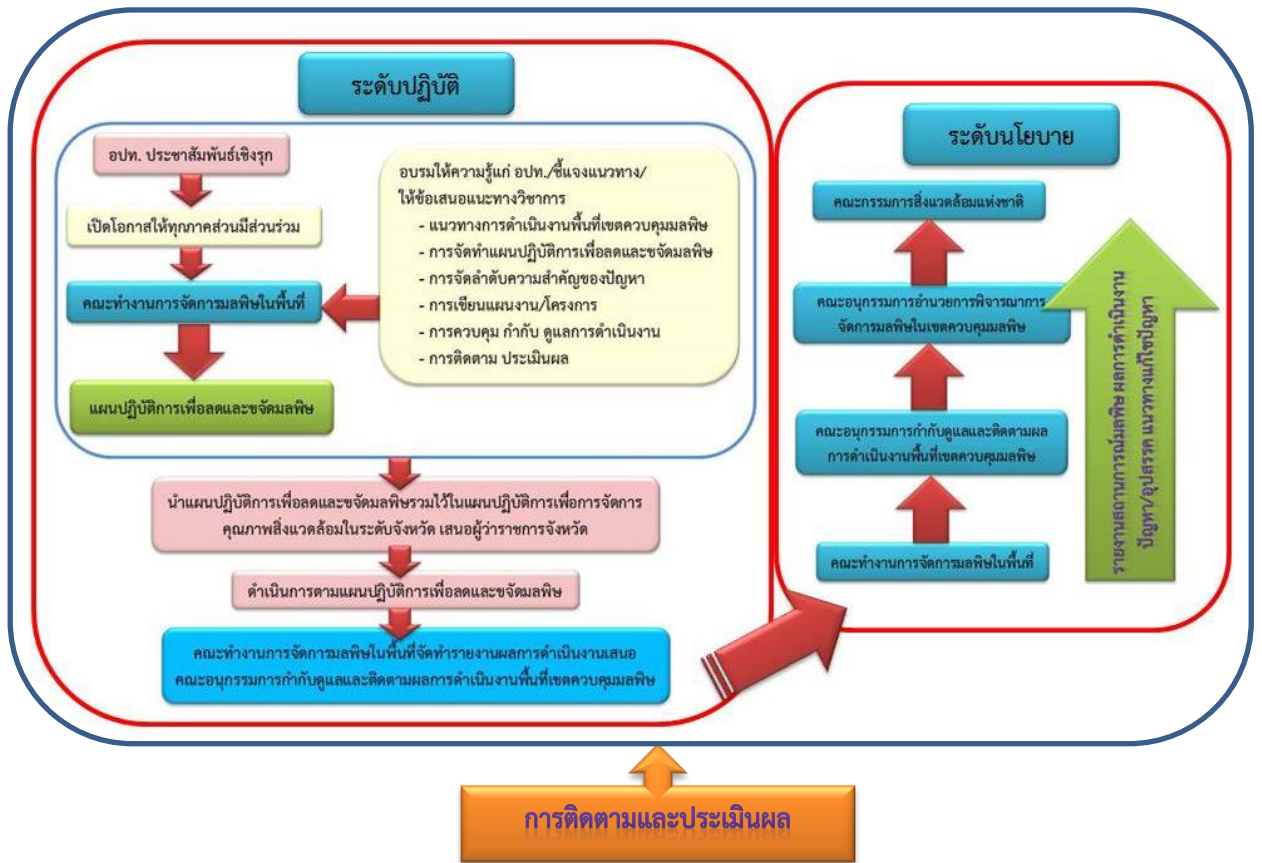
- (1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่เขตควบคุมมลพิษทุกแห่ง (21 แห่ง) มีแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษ

(2) มีรายงานการติดตามประเมินผลแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษ จำนวน 2 ฉบับ (2 พื้นที่)

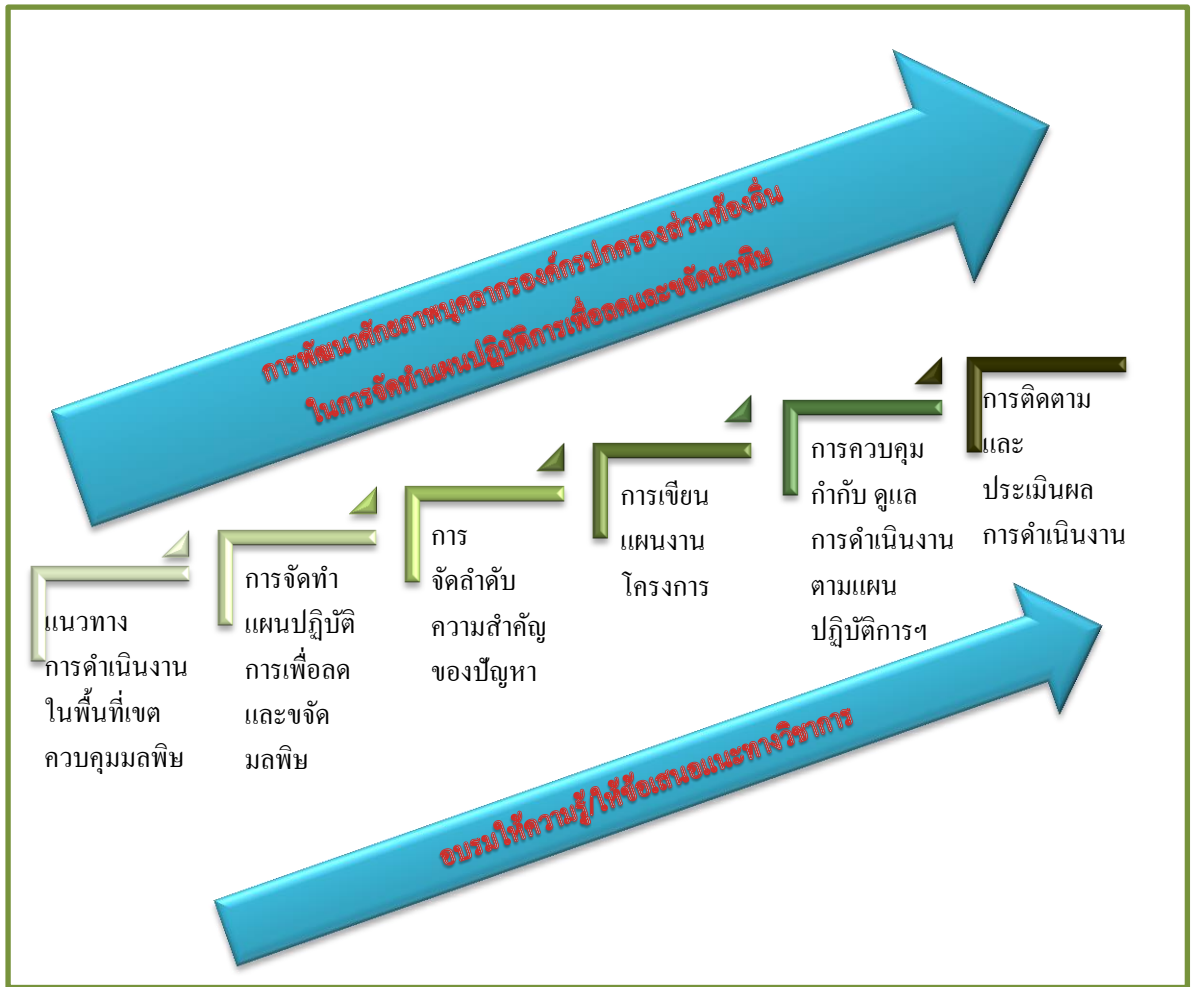
ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ

(1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการนำแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษ ไปปฏิบัติ

(2) สถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เขตควบคุมมลพิษได้รับการแก้ไข และมีค่าอยู่ในค่ามาตรฐานที่กำหนด

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการดำเนินงานในการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษ

ภาพ 2 แนวทางการพัฒนาศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษ